ਐਸ. ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ & ਅਨ੍ਹ.

ਬਨਾਮ

ਐਸ. ਪ੍ਰਿਥਪਾਲ ਸਿੰਘ

(2011 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰ. 81)

ਅਗਸਤ 2, 2022

ਕੇ.ਐਮ. ਜੋਸਫ ਅਤੇ ਹ੍ਰਿਸ਼ੀਕੇਸ਼ ਰਾਏ, ਜੇ.ਜੇ.

ਜੰਮੂ & ਕਸ਼ਮੀਰ ਅਗਰੇਰੀਅਨ ਰਿਫਾਰਮਜ਼ ਐਕਟ, 1972 – ਐਸ.2(4), 2(6), 2(7) ਅਤੇ 50 – ਕਸ਼ਮੀਰ ਅਗਰੇਰੀਅਨ ਰਿਫਾਰਮਜ਼ ਰੂਲਜ਼, 1973 – ਆਰ.5 – ਜੰਮੂ & ਕਸ਼ਮੀਰ ਅਗਰੇਰੀਅਨ ਰਿਫਾਰਮਜ਼ (ਓਪਰੇਸ਼ਨਜ਼ ਦਾ ਸਸਪੈਂਡ) ਐਕਟ, 1975 – ਜੰਮੂ & ਕਸ਼ਮੀਰ ਅਗਰੇਰੀਅਨ ਰਿਫਾਰਮਜ਼ ਐਕਟ, 1976 – ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1877 – ਐਸ.17 – ਜੰਮੂ & ਕਸ਼ਮੀਰ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ ਦਾ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਐਕਟ – ਐਸ.138 – ਘੋਸ਼ਣਾ ਅਤੇ ਕਬਜ਼ੇ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ – ਮੁਕੱਦਮਾ ਘੋਸ਼ਣਾ ਅਤੇ ਕਬਜ਼ੇ ਲਈ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜੋ ਕਿ ਇਕ 'ਐਸਐਸ' ਦੇ ਗੋਦ ਲਏ ਹੋਏ ਪੁੱਤਰ ਵੱਲੋਂ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਆਪਣੇ ਵਿਵਾਦ ਵਿੱਚ ਸੰਪਤੀ ਦਾ ਮਾਲਕ ਸੀ – ਜਵਾਬੀ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਐਸਐਸ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਤੋਹਫੇ ਮਿਲੇ ਸਨ – ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਦਾਅਵੇ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨ ਲਈ 18.12.1975 ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਵਾਲੀ ਇਕ ਸਮਝੌਤਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਿਸ 'ਤੇ ਐਕ 'ਏਕੇ'(ਕਿਰਾਏਦਾਰ) ਅਤੇ ਖੁਦ ਵਿਚਕਾਰ ਸੀ ਅਤੇ ਜਿਸ 'ਤੇ ਐਸਐਸ ਦੀ ਅੰਗੂਠੇ ਦੀ ਛਾਪ ਨਾਲ ਇਸ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ – ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ (ਡੀਸੀ) ਨੇ 24.12.1975 ਨੂੰ ਸਮਝੌਤੇ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਇਕ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕੀਤਾ – ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਰੱਖਦੇ ਹਨ – ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਨੇ ਮੁਦਈ-ਜਵਾਬੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ, ਫੈਸਲਾ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਮਝੌਤਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਸੀ – ਇੱਥੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਓਂ ਵੱਲੋਂ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ – ਅਪੀਲਕਰਤਾਓਂ ਵੱਲੋਂ ਪਸੰਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਐਲ.ਪੀ.ਏ. ਨੂੰ ਵੀ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ – ਅਪੀਲਕਰਤਾਓਂ ਨੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦਾ ਰੁਖ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸਮਝੌਤਾ ਜਵਾਬੀ ਨੂੰ ਕੋਈ ਸਿਰਲੇਖ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਅਤੇ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਨੂੰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਜਿਸਟਰ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ 1977 ਐਕਟ ਦੇ ਐਸ.17 ਅਨੁਸਾਰ ਅਤੇ ਹੋਰ, ਕਿ 1975 ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 3 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਸਬੰਧਤ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦਾ ਕਾਰਜ ਅਤੇ ਉਸ ਅਧੀਨ ਸਾਰੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ [1972 ਐਕਟ 30.3.1976 ਤੱਕ ਮੁਲਤਵੀ ਰਹੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ 18.12.1975 ਸਮਝੌਤਾ ਅਤੇ ਡੀਸੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਮਿਤੀ 24.12.1975 ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰਾਜਸਵ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਦੀ ਸੁਧਾਈ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦ ਹਨ – ਫੈਸਲਾ: ਸਮਝੌਤੇ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਨਾਲ, ਐਸਐਸ ਨੇ ਨਿੱਜੀ ਖੇਤੀ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇਣ ਦੀ ਮੰਸ਼ਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ ਪਰ ਇਸ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਇਹ ਸੁਝਾਅ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਕਿ ਐਸਐਸ ਨੇ ਜਵਾਬੀ ਨੂੰ ਸਿਰਲੇਖ ਦੇਣ ਦੀ ਮੰਸ਼ਾ ਕੀਤੀ ਸੀ – ਸਮਝੌਤਾ ਨੂੰ ਪਰਿਵਾਰਕ ਵਿਵਸਥਾ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ – ਹੋਰ, ਸਮਝੌਤਾ ਅਤੇ ਉਹ

ਡੀ.ਸੀ. ਦਾ ਅਗਲਾ ਹੁਕਮ; ਆਮਦਨ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਇਸ ਲਈ ਸਮਝੌਤਾ ਸੈਕਸ਼ਨ 172(ਵੀ) ਅਧੀਨ ਅਪਵਾਦ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ ਸੀ – ਇਸ ਲਈ, ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਸਰ ਲਈ ਸਮਝੌਤੇ ਨੂੰ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1927 ਅਧੀਨ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ – ਡੀ.ਸੀ. ਨੂੰ ਨਾ ਤਾਂ ਅਪੀਲ ਮਨੋਰੰਜਨ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਮੁਅੱਤਲ ਦੌਰਾਨ ਸਮਝੌਤੇ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਦਾ – ਅਜਿਹੇ ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਵਰਤੋਂ ਰਾਹੀਂ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਕੋਈ ਵੀ ਹੁਕਮ ਜਾਂ ਫੈਸਲਾ; ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਸ਼ੂਨਿਆ ਹੋਵੇਗਾ – ਜਵਾਬੀ (ਮੁਦਾਈ) ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰਦਿਆਂ, ਅਦਾਲਤ

ਫੈਸਲਾ:1. ਕੀ 18.12.1975 ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਵਾਲਾ ਸਮਝੌਤਾ ਟਾਈਟਲ ਦਿੰਦਾ ਹੈ?

ਉਪਰੋਕਤ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰਨ ਲਈ, ਇਸ ਨੂੰ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਮੰਸ਼ਾ ਅਤੇ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲਤਾ ਵਿੱਚ ਦੇਖਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਮੁਦਾਈ ਅਤੇ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਵਿਚਕਾਰ ਸਮਝੌਤਾ 1972 ਐਕਟ ਅਤੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਧੀਨ ਰੈਵੇਨਿਊ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਦੀ ਸੁਧਾਈ ਲਈ ਇੱਕ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉੱਥੇ, ਮੁਦਾਈ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਮਾਲਕ ਅਤੇ ਕਬਜ਼ੇਦਾਰ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਾਸ਼ਤ ਕੀਤਾ। ਐਸ.ਐਸ. ਨੇ ਆਪਣੀ ਅੰਗੂਠੇ ਦੀ ਛਾਪ ਨਾਲ ਸਮਝੌਤਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ 'ਤੇ ਮੋਹਰ ਲਗਾਈ। ਇਸ 'ਤੇ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਕਹੇ ਗਏ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਉਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਕਿਵੇਂ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸਮਝਿਆ। ਮੁਦਾਈ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਗੋਦ ਲਏ ਪਿਤਾ ਐਸ.ਐਸ. ਨੇ ਮੁਦਾਈ 'ਤੇ ਟਾਈਟਲ ਦੇਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਐਸ.ਐਸ. ਨੇ ਸਮਝੌਤੇ 'ਤੇ ਮੋਹਰ ਲਗਾਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ 1972 ਐਕਟ ਅਧੀਨ "ਮਾਲਕ" ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਵੇਖਿਆ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ 'ਤੇ, ਇਹ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ 1972 ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਲਈ, ਸਮਝੌਤਾ 1972 ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਚਾਰ ਕੰਧਾਂ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੀ ਲਾਗੂ ਕਰਕੇ ਪੜ੍ਹਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 18]

2. ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਅਧਿਆਇ 3 ਅਧੀਨ ਸੁਧਾਈ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਸਮਝੌਤਾ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਕੇਵਲ ਰੈਵੇਨਿਊ ਐਂਟਰੀਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਹੈ, ਅਤੇ ਨਿੱਜੀ ਕਾਸ਼ਤਕਾਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਹੈ। ਇਹ ਮੁਦਾਈ ਨੂੰ ਐਸ.ਐਸ. ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਟਾਈਟਲ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਨਾਲ ਹੀ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਮਝੌਤੇ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਮੋਹਰ ਲਗਾਉਣ ਨਾਲ, ਐਸ.ਐਸ. ਸ਼ਾਇਦ ਨਿੱਜੀ ਕਾਸ਼ਤ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਪਰ ਇਸ ਦਾ ਇਹ ਮਤਲਬ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਐਸ.ਐਸ. ਨੇ ਮੁਦਾਈ 'ਤੇ ਟਾਈਟਲ ਦੇਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਾਗ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਸਮਝੌਤੇ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਬਣਿਆ ਜ਼ਮੀਨ ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਬਾਗ ਹੈ, 1972 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2(4) ਅਧੀਨ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਸੀ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ, ਅਜਿਹੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਲਈ ਟਾਈਟਲ ਮੁਦਾਈ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਜੁੜ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸਮਝੌਤਾ (18.12.1975) ਮੁਦਾਈ 'ਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਟਾਈਟਲ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ। [ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 19, 20, 211]11-ਜੀ; 117-ਬੀ-ਈ]

. ਕੀ ਸਮਝੌਤੇ ਨੂੰ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ?

. 3. ਬਚਾਅ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਸਮਝੌਤਾ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1977 ਦੀ ਧਾਰਾ 17 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਜੋ ਲਾਜ਼ਮੀ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਬਿਨਾਂ ਰਜਿਸਟਰਡ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੇ, ਕੋਈ ਵੀ ਟਾਈਟਲ ਜਾਂ ਦਾਵਾ ਜਾਂ ਕਬਜ਼ਾ ਫਲੀਭੂਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਸਮਝੌਤਾ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਰ ਮੁਦਈ ਅਤੇ ਕਿਰਾਏਦਾਰ (ਜੋ ਕਿ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਨਹੀਂ ਹੈ) ਵਿਚਕਾਰ ਸੀ। ਐਸ.ਐਸ. ਦਾ ਬਿਆਨ "ਮੈਂ ਸਮਝੌਤਾ ਮੰਨਦਾ ਹਾਂ", ਸਿਰਫ ਕਿਰਾਏਦਾਰੀ ਦੀ ਅੰਦਰੂਨੀ ਵਿਵਸਥਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਪਰਿਵਾਰਕ ਵਿਵਸਥਾ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹ ਦਲੀਲ ਕਿ ਸਮਝੌਤਾ ਇੱਕ "ਪਰਿਵਾਰਕ ਵਿਵਸਥਾ" ਹੈ, ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਉਠਾਈ ਗਈ ਹੈ। ਮੁਦਈ ਨੇ ਐਸ.ਐਸ. ਵੱਲੋਂ ਛੱਡੇ ਗਏ ਹੋਰ ਸੰਪਤੀਆਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਦਾਵੇ ਨੂੰ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਤੌਰ 'ਤੇ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਸੀ (ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿ ਮੁਦਈ ਉਸ ਦਾ ਗੋਦ ਲਿਆ ਪੁੱਤਰ ਹੈ), ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅੱਗੇ। ਇਸ ਲਈ, ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਵੀ ਦਲੀਲ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਉਠਾਉਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਭਾਵੇਂਕਿਰਾਏਦਾਰ ਵੀ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਉਹ ਇੱਕ ਤਥਾਕਥਿਤ "ਪਰਿਵਾਰਕ ਵਿਵਸਥਾ" ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਹੋਰ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਵੀ ਉਕਤ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਪਾਰਟੀ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਇਸ ਲਈ, ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਆਏ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਪਰਿਵਾਰਕ ਵਿਵਸਥਾ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। [ਪੈਰਾ 22 ਅਤੇ 23]11-ਐਫ-ਐਚ; 118-ਏ-ਸੀ]

. 4. ਸਮਝੌਤੇ ਨੂੰ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1977 ਦੀ ਧਾਰਾ 49 ਅਧੀਨ ਅਤੇ ਜੰਮੂ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਆਫ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 138 ਅਧੀਨ ਵੀ ਰਜਿਸਟਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਲੋੜੀਂਦਾ ਸੀ। ਬਿਨਾਂ ਅਜਿਹੇ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਮੁਦਈ ਲਈ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਆਏ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਤੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਟਾਈਟਲ ਫਲੀਭੂਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਸਮਝੌਤਾ ਅਤੇ ਡੀ.ਸੀ. ਦਾ ਅਗਲਾ ਆਦੇਸ਼ ਇੱਕ ਰੈਵੇਨਿਊ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੋਰਟ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਸਮਝੌਤਾ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1977 ਦੀ ਧਾਰਾ 17(2)(ਛੇ) (ਜੋ ਕਿ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਰਾਜ ਜੰਮੂ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਲਈ ਲਾਗੂ ਸੀ) ਅਧੀਨ ਅਪਵਾਦ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ ਸੀ।

ਉਪਰੋਕਤ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਮਝੌਤੇ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1977 ਅਧੀਨ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ। ਚੂੰਕਿ ਟਾਈਟਲ ਦਾ ਦਾਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਮੁਦਾਈ ਨੇ ਆਪਣਾ ਸਾਰਾ ਕੇਸ ਸਮਝੌਤੇ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋਵੇਗੀ। ਅਨੁਸਾਰਨ, ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਬੀ ਨੂੰ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 26, 27 ਅਤੇ 28]

5. ਡੀਸੀ ਕੋਲ ਮਨੋਰੰਜਨ ਕਰਨ ਲਈ ਅੰਦਰੂਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਘਾਟ ਸੀ ਮੁਅੱਤਲ ਦੌਰਾਨ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਅਪੀਲ ਜਾਂ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨਾ ਪੜਾਅ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਅਥਾਰਟੀ ਕੋਲ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਘਾਟ ਹੈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਐਕਟ ਅਤੇ ਫਿਰ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਭਿਆਸ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੋਈ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਫ਼ਰਮਾਨ ਸ਼ਕਤੀ, ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਿਕੰਮੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਘਾਟ ਧਿਰਾਂ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਨਾਲ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਦ ਅਜਿਹੇ ਅਯੋਗ ਆਰਡਰ ਨੂੰ ਜਿੱਥੇ ਕਿਤੇ ਵੀ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਇਸ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਜਾਂ ਇਸ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਅਮਲ ਜਾਂ ਅੰਦਰ ਵੀ ਜਮਾਂਦਰੂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਬਚਾਅ ਪੱਖ, ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ DC ਦੇ ਹੁਕਮ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੁਅੱਤਲੀ

ਐਕਟ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, 1975. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਸਮਝੌਤਾ ਅਣ-ਰਜਿਸਟਰਡ ਹੈ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੂੰ ਸਿਰਲੇਖ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। [ਪੈਰਾ 30][121-ਬੀ-ਡੀ]

ਭੂਪ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਮੇਜਰ (1995) 5 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 709 : [1995] 3 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 686; ਕੇ. ਰਾਮਚੰਦਰਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਅਲ ਹੁਸੈਨ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਹੋਰ (2008) 13 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 102 : [2008] 8 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 657; ਫੂਲ ਪੱਟੀ ਬਨਾਮ ਰਾਮ ਸਿੰਘ (2015) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 465; ਅੱਜੂਹੀ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਮੋਤੀਲ (1991) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 136 : [1991] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 690; ਮੁਹੰਮਦ ਅਸਲਮ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ (2017) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 740 : [2017] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 422; ਸਿਰਸਾਦੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਰਾਮਚੰਦਰ ਅਤੇ ਆਈ.ਪੀ.ਆਰ 343 : (1978) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 1; ਓਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਕੇ. ਕਾਲਰਾ (1980) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 115 : [1988] 1 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 556; ਕਾਲੇ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਡਿਪਟੀ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਆਫ ਕੰਸੋਲੀਡੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਹੋਰ (1976) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 119 : [1976] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 202; ਰਾਮ ਚਰਨ ਦਾਸ ਬਨਾਮ ਗਿਰਿਜਾ ਨੰਦਿਨੀ ਦੇਵੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਏ.ਆਈ.ਆਰ 1966 ਐਸ.ਸੀ 323 : [1965] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 841; ਮੋਤੁਰੀ ਪੁੱਲਿਆਹ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਮਾਤੁਰੀ ਨਰਸਿੰਘਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਏ.ਆਈ.ਆਰ 1966 ਐਸ.ਸੀ 1836; ਕੇ.ਸੀ. ਕਪੂਰ ਬਨਾਮ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਰਾਧਿਕਾ ਦੇਵੀ (ਮ੍ਰਿਤਕ) ਐਲ.ਆਰ.ਐਸ. ਅਤੇ ਹੋਰ (1981) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 487 : [1982] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 907; ਮਹਬੂਬ ਸਾਹਬ ਬਨਾਮ ਸੈਯਦ ਇਸਮਾਇਲ ਅਤੇ ਹੋਰ (1995) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 693 : [1985] 2 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 537; ਭਗਵਾਨ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਗੁਪਤਾ ਬਨਾਮ ਪ੍ਰਭਾ ਗੁਪਤਾ ਅਤੇ ਹੋਰ (2009) 11 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 33 : (2009) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 393; ਗਣੇਸ਼ੀ (ਮ੍ਰਿਤਕ) ਐਲ.ਆਰ.ਐਸ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਅਸ਼ੋਕ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ (2011) 15 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 417 : [2011] 4 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 215; ਅਜਾਂਬੀ (ਮ੍ਰਿਤਕ) ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਬਨਾਮ ਰੋਸ਼ਨਬੀ ਅਤੇ ਹੋਰ (2017) 11 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 544; ਰਿਪੁਦਮਨ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਟਿੱਕਾ ਮਹੇਸ਼ਵਰ ਚੰਦ (2021) 7 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 446; ਹਰਿਆਣਾ ਸਟੇਟ ਇੰਡਸਟ੍ਰੀਅਲ ਡਵੈਲਪਮੈਂਟ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਬਨਾਮ ਕਾਰਕ ਮੈਨੂਫੈਕਚਰਿੰਗ ਕੋ. (2007) 8 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ 120 : [2007] 9 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ 508 - ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਕੇਸ ਲਾਅ ਹਵਾਲਾ

[1995] 3 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 466 ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਪੈਰਾ 16.3

[2008] 8 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 657 ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਪੈਰਾ 16.3

[2015] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 465 ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਪੈਰਾ 16.3

[1991] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 690 ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਪੈਰਾ 16.5

[2017] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 422 ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਪੈਰਾ 16.5

[1970] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1 ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਪੈਰਾ 17.3

[1988] 1 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 556 ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਪੈਰਾ 17.3

[1976] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 202 ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਪੈਰਾ 17.5

[1965] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 841 ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਪੈਰਾ 17.5

ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1966 ਐਸ.ਸੀ. 1836 ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਪੈਰਾ 17.5

[1982] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 907 ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਪੈਰਾ 17.5

[1985] 2 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 537 ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਪੈਰਾ 17.5

[2009] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 393 ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਪੈਰਾ 17.5

[2011] 4 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 215 ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਪੈਰਾ 17.5

(2017) 11 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 544 ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਪੈਰਾ 17.5

(2021) 7 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 446 ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਪੈਰਾ 25

[2007] 9 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 508 ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਪੈਰਾ 33

ਸਿਵਿਲ ਅਪੀਲੇਟ ਜੁਰਿਸਡਿਕਸ਼ਨ: ਸਿਵਿਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 81 ਦਾ 2011.

ਜੰਮੂ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸ੍ਰੀਨਗਰ ਵਿੱਚ ਮਿਤੀ 28.10.2009 ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਐਲ.ਪੀ.ਏ. ਨੰਬਰ 174 ਦੇ 2008 ਵਿੱਚ।

ਹੁਜ਼ੇਫਾ ਏ. ਅਹਮਦੀ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ, ਮਿਸ ਕਵੀਤਾ ਵਾਡੀਆ, ਸ਼ਾਹਰੁਖ ਆਲਮ, ਸਰਦ ਕੁਮਾਰ, ਰੋਹਨ ਸ਼ਰਮਾ, ਮਿਸ ਮਾਨਤਿਕਾ ਹਰਿਆਣੀ, ਮਿਸ ਆਸਥਾ ਸ਼ਰਮਾ, ਐਡਵੋਕੇਟਸ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ।

ਐਸ. ਐਨ. ਭੱਟ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ, ਡੀ. ਪੀ. ਚਤੁਰਵੇਦੀ, ਤਰੁਣ ਕੁਮਾਰ ਠਾਕੁਰ, ਮਿਸ ਪਾਰਵਤੀ ਭੱਟ, ਮਿਸ ਅਨੁਰਾਧਾ ਮਾਤਾਕੁਆਰ, ਐਡਵੋਕੇਟਸ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਲਈ।

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸੀ

ਹ੍ਰਿਸ਼ੀਕੇਸ਼ ਰਾਯ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ।

1. ਮੌਜੂਦਾ ਅਪੀਲ ਮਿਤੀ 28.10.2009 ਨੂੰ ਐਲ.ਪੀ.ਏ. ਨੰਬਰ 174/2008 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਖਿਲਾਫ ਹੈ ਜਿਸ ਅਧੀਨ ਸ੍ਰੀਨਗਰ ਵਿੱਚ ਜੰਮੂ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ 31.07.2003 ਨੂੰ ਸਿੱਖਿਆ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਨਿਆਂਕਾ, ਅਨੰਤਨਾਗ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ-ਮੁਦਾਈ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ। ਮੁਕੱਦਮਾ ਅਨੰਤਨਾਗ ਵਿੱਚ ਰਣਬੀਰਪੋਰਾ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਸਰਵੇ ਨੰਬਰ 1829 ਅਤੇ 1838 ਵਿੱਚ ਪਏ 11 ਕਨਾਲ ਅਤੇ 15 ਮਰਲੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਘੋਸ਼ਣਾ ਅਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਮੰਗ ਰਹੀ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਸ੍ਵਰਗੀ ਐਸ. ਸੁਚਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੁਦਰਤੀ ਪੁੱਤਰ ਅਤੇ ਧੀ ਹਨ ਜਦਕਿ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ-ਮੁਦਾਈ ਐਸ. ਪ੍ਰਿਥੀਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹ ਸੁਚਾ ਸਿੰਘ ਦਾ ਗੋਦ ਲਿਆ ਪੁੱਤਰ ਹੈ।

2. ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ, ਪ੍ਰਿਥੀਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਮੁਦਾਈ ਵਜੋਂ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਸੁਚਾ ਸਿੰਘ ਵਲੋਂ ਆਪਣੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਤੋਹਫੇ ਮਿਲੇ ਹਨ। ਪਰ ਹਾਲਾਂਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸਮਾਂ-ਸਾਰਣੀ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਹੋਰ ਵੀ ਸਨ, ਮੁਦਾਈ ਨੇ ਆਪਣੀ ਰਾਹਤ ਨੂੰ ਉਪਰੋਕਤ ਦੱਸੇ ਗਏ 11 ਕਨਾਲ ਅਤੇ 15 ਮਰਲੇ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਗੋਦ ਲਏ ਪਿਤਾ ਸੁਚਾ ਸਿੰਘ ਦੀ ਹੋਰ ਕੋਈ ਜ਼ਮੀਨ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ, ਪ੍ਰਿਥੀਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੇ ਅਤੇ ਇੱਕ ਅਬਦੁਲ ਜਲੀਲ ਖਾਨ ਵਿਚਕਾਰ ਸਮਝੌਤਾ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਾਪੀਆਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੀਆਂ ਅਤੇ ਮੁਦਾਈ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਉਸ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਮਿਤੀ 18.12.1975 ਦੇ ਇਰਦ-ਗਿਰਦ ਕੇਂਦਰਿਤ ਹੈ। ਸਮਝੌਤੇ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਨ ਅਤੇ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ:

"ਸਮਝੌਤਾ ਪਾਰਟੀਆਂ

ਸਰ, ਸਮਝੌਤਾ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੇਠ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:-

1. ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਸਮਝੌਤਾ ਕੀਤਾ ਹੈ; ਸਰਵੇ ਨੰਬਰ 1829 = ਚਾਰ ਕਨਾਲ ਅਤੇ ਪੰਜ ਮਰਲੇ ਅਤੇ ਸਰਵੇ ਨੰਬਰ 1835 ਮਿਨ ਇੱਕ ਕਨਾਲ ਪੰਦਰਾਂ ਏ ਮਰਲੇ ਕੁੱਲ ਛੇ ਕਨਾਲ ਸਮੇਤ ਰੁੱਖਾਂ ਅਤੇ ਘਰਾਂ ਨਾਲ ਰਣਬੀਰਪੋਰਾ ਤਹਿਸੀਲ ਅਨੰਤਨਾਗ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਹੋਣਗੇ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਮਾਲਕਾਨਾ ਹੱਕ ਅਧੀਨ ਰਹਿਣਗੇ ਜਿਸ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਸਰਵੇ ਨੰਬਰ 159/2 = 3 ਕਨਾਲ 15 ਮਰਲੇ, 183/8 ਮਿਟ ਕਿਆਨਲ ਕੁੱਲ = 1 ਕਨਾਲ 18 ਮਰਲੇ ਸਮੇਤ ਰੁੱਖਾਂ ਨੂੰ ਰਣਬੀਰਪੋਰਾ ਤਹਿਸੀਲ ਅਨੰਤਨਾਗ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਕਿਰਾਏ ਦੇ ਹੱਕ ਛੱਡ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਦਾ ਮਾਲਕ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਰਹੇਗਾ।

2. ਕਿ ਪਾਰਟੀਆਂ ਆਪਣੇ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਦੇ ਖਰਚੇ ਆਪ ਹੀ ਉਠਾਉਣਗੇ, ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਚਲਦਿਆਂ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਰੈਵੇਨਿਊ ਰਜਿਸਟਰਾਂ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

3. ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਸਮਝੌਤਾ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਉਸ ਸ਼ਰਤ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਜੋ ਇਨਸਾਫ਼ ਕਰੇਗੀ।

ਜਵਾਬਦੇਹ ਪਾਰਟੀਆਂ

ਸਮਝੌਤਾ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਅਪੀਲਕਰਤਾ

ਦੇ ਖੱਬੇ ਅੰਗੂਠੇ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨ ਅਬਦੁਲ ਜਲੀਲ

ਪ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਅੰਗੂਠਾ ਛਾਪ

ਮੈਂ ਵੀ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਸਮਝੌਤਾ ਸਰਦਾਰ ਸੱਚਾ ਸਿੰਘ ਪੁੱਤਰ ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਰਾਣੀਬੀਰਪੋਰਾ ਅਨੰਤਨਾਗ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦਾ ਪਿਤਾ ਅੰਗੂਠੇ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨ।"

3. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਵੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਸਰਦਾਰ ਸੱਚਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਉਪਰੋਕਤ ਸਮਝੌਤਾ ਪੱਤਰ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਅੰਗੂਠਾ ਲਗਾਇਆ ਸੀ ਨਾਲ ਹੀ "ਮੈਂ ਵੀ ਸਮਝੌਤਾ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰਦਾ ਹਾਂ" ਦਾ ਇਜ਼ਹਾਰ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਅਨੰਤਨਾਗ ("ਡੀ.ਸੀ" ਛੋਟੇ ਵਿੱਚ) ਨੇ 24.12.1975 ਨੂੰ ਫਾਈਲ ਨੰਬਰ 168/ਆਰ ਓ6 'ਤੇ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦੋਵਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਿਸ ਅਧੀਨ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਅਬਦੁਲ ਜਲੀਲ ਖਾਨ ਨੇ ਕੁਝ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਟੁਕੜਿਆਂ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਕਿਰਾਏਦਾਰੀ ਦੇ ਹੱਕ ਛੱਡ ਦਿੱਤੇ ਅਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਨੋਟ ਕੀਤੇ 11 ਕਨਾਲ ਅਤੇ 15 ਮਰਲੇ ਸਮੇਤ ਉਸ ਪਾਰਸਲ 'ਤੇ ਸਥਿਤ ਰੁੱਖਾਂ ਲਈ, ਜਵਾਬੀ ਨੂੰ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਵੱਲੋਂ ਮਾਲਕ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਡੀ.ਸੀ ਵੱਲੋਂ ਰੈਵੇਨਿਊ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਸਮਝੌਤਾ ਦਰਜ ਕਰਨ ਲਈ ਅਗਲੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੁਕਮ ਮਿਤੀ 24.08.1974 ਨੂੰ ਸਰਕਲ ਅਫਸਰ ਦੁਆਰਾ ਕਿਰਾਏਦਾਰੀ ਦੇ ਸੁਧਾਰ ਬਾਰੇ ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸਮਝੌਤਾ ਹੋਣ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਨਿਪਟਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ।

4. ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਉਪਰੋਕਤ ਕਾਰਵਾਈ ਦੌਰਾਨ, 1.5.1972 ਨੂੰ ਜੰਮੂ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਏਗਰੇਰੀਅਨ ਰਿਫਾਰਮਜ਼ ਐਕਟ, 1972 (ਇਸ ਨੂੰ "1972 ਦਾ ਐਕਟ" ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ) ਲਾਗੂ ਹੋਇਆ ਜਿਸ ਅਧੀਨ ਨਵੇਂ ਹੱਕ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਬਣਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਅਤੇ ਰੈਵੇਨਿਊ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਕਰਨ ਲਈ ਯੋਗ ਅਧਿਕਾਰੀ 'ਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਸੌਂਪੇ ਗਏ। ਇਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2 (6) ਨੇ ਰੈਵੇਨਿਊ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਲਈ "ਮਾਲਕ" ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਵਿਆਪਕ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ "ਘੱਟ ਮਾਲਕ", ਅਤੇ ਮਾਲਕ ਰਾਹੀਂ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਧਾਰਾ 27(h) ਅਧੀਨ, ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ "ਨਿੱਜੀ ਖੇਤੀਬਾੜੀ" ਵਿੱਚ ਮਾਲਕ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਗੋਦ ਲਏ ਪੁੱਤਰ ਦੁਆਰਾ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ।

5. 1972 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 50 ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਜੰਮੂ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਕ੍ਰਿਸ਼ੀ ਸੁਧਾਰ ਨਿਯਮ, 1973 (ਛੋਟੇ ਤੌਰ 'ਤੇ, "1973 ਦੇ ਨਿਯਮ") ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਨਿਯਮ 5 ਨੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਖਰੀਫ 1971 ਲਈ ਖਾਸਰਾ ਗਿਰਦਾਵਰੀ ਰਜਿਸਟਰ ਉਚਿਤ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕਤਾ ਅਤੇ ਸਤਿਆਪਨ ਉਪਰੰਤ, 1.9.1971 (ਕੱਟ ਆਫ ਡੇਟ) 'ਤੇ ਜ਼ਮੀਨਾਂ ਦੀ ਨਿੱਜੀ ਖੇਤੀ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਹੋਣਾ ਸੀ। ਨਿਯਮ 7 ਅਧੀਨ ਸਰਕਲ ਅਫਸਰਾਂ ਨੂੰ ਖਰੀਫ ਰਜਿਸਟਰ ਗਿਰਦਾਵਰੀ 1971 ਲਈ ਪ੍ਰਵਿਸ਼ਟੀਆਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ, ਸੋਧ ਅਤੇ ਸਤਿਆਪਨ ਲਈ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਹਰ ਪਿੰਡ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦਾ ਸੀ। ਨਿਯਮ 15 ਨੇ "ਵਾਪਸੀ" ਦੀ ਸੋਧ ਜਾਂ ਨਿਯਮ 11 ਅਧੀਨ ਰਾਜਸਵ ਪ੍ਰਵਿਸ਼ਟੀਆਂ ਦੀ ਫਾਇਲਿੰਗ ਲਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਇਕੱਠੀ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ। ਇਹ ਦਿਖਾਉਂਦਾ

ਹੈ ਕਿ 1.9.1971 ਦੀ ਕੱਟ ਆਫ ਡੇਟ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸਰਕਲ ਅਫਸਰਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਰਾਜਸਵ ਪ੍ਰਵਿਸ਼ਟੀਆਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਅਤੇ ਸੰਕਲਨ ਲਈ ਨਵੀਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਗਲਤੀਆਂ ਜਾਂ ਵਿਵਾਦਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਵਿਸ਼ਟੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।

6. ਉਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ, ਅਬਦੁਲ ਜਲੀਲ ਖਾਨ ਨੇ ਵਿਸ਼ਾ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਕਿਰਾਏਦਾਰੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਰਾਏਦਾਰੀ ਦੀ ਸੁਧਾਈ ਲਈ ਸਰਕਲ ਅਫਸਰ ਕੋਲ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਕਿਰਾਏਦਾਰੀ ਦੀ ਸੁਧਾਈ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ, ਸਰਕਲ ਅਫਸਰ ਨੇ 24.8.1974 ਨੂੰ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਅਬਦੁਲ ਜਲੀਲ ਖਾਨ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ। ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਅਬਦੁਲ ਜਲੀਲ ਖਾਨ ਨੇ ਦੁੱਖੀ ਹੋ ਕੇ 1972 ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਡੀ.ਸੀ. ਕੋਲ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਪਰ ਇਸ ਦੌਰਾਨ 25.3.1975 ਨੂੰ, ਜੰਮੂ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਕ੍ਰਿਸ਼ੀ ਸੁਧਾਰ (ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦਾ ਸਸਪੈਂਡ ਕਰਨ ਦਾ ਐਕਟ), 1975 (ਇਥੇ "ਸਸਪੈਂਡ ਐਕਟ, 1975") ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਸਸਪੈਂਡ ਐਕਟ ਪਹਿਲਾਂ 19.12.1975 ਤੱਕ ਲਾਗੂ ਹੋਣਾ ਸੀ ਪਰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ 30.3.1976 ਤੱਕ ਵਧਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਹ ਮਿਤੀਆਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ 18.12.1975 ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਵਾਲੀ ਸਮਝੌਤਾ ਉਸ ਸਮੇਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਦੋਂ 1972 ਐਕਟ ਦੇ ਕੁਝ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਸਸਪੈਂਡ ਐਕਟ, 1975 ਕਾਰਨ ਅਸਰਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਸਨ।

7. 1.6.1978 ਨੂੰ ਨਵਾਂ ਜੰਮੂ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਕ੍ਰਿਸ਼ੀ ਸੁਧਾਰ ਐਕਟ, 1976 (ਇਸਨੂੰ ਅਗੇ "1976 ਦਾ ਐਕਟ" ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ) 13.07.1978 ਤੋਂ ਲਾਗੂ ਹੋ ਗਿਆ, ਜਿਸਨੇ 1972 ਦੇ ਮੁਅੱਤਲ ਐਕਟ ਨੂੰ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ।

8. ਕਲੈਕਟਰ ਦੁਆਰਾ 24.12.1975 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦਰਜਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਸੁਧਾਰ ਦੇ ਕੋਰਸ ਵਿੱਚ (ਜਦੋਂ 1972 ਦਾ ਐਕਟ ਮੁਅੱਤਲ ਹੇਠ ਸੀ) ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਅਟੈਸਟਿਡ ਮਿਊਟੇਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 4133 ਦਾ ਪੂਰਾ ਸਿਰਲੇਖ ਜਿਸ ਰਾਹੀਂ 11 ਕਨਾਲ ਅਤੇ 15 ਮਰਲੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨਾਲ ਰੁੱਖਾਂ ਨੂੰ ਮਰਹੂਮ ਐਸ. ਸੁਚਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਨਾਮ ਤੇ ਮੁੜ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ, ਜੋ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਦੇ ਕੁਦਰਤੀ ਪੁੱਤਰ ਅਤੇ ਧੀ ਹਨ, ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਸ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਅੱਜ ਤੱਕ, ਉਹ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਹਨ ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਸ ਦਰਮਿਆਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿਤਾ ਐਸ. ਸੁਚਾ ਸਿੰਘ ਦਾ ਦੇਹਾਂਤ ਹੋ ਗਿਆ।

9. ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੰਬਰ 1 ਦੁਆਰਾ ਸਿਵਲ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜੰਮੂ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ, ਘੋਸ਼ਣਾ ਅਤੇ ਕਬਜ਼ੇ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਗੋਦ ਲਏ ਪੁੱਤਰ ਦੁਆਰਾ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤੀ ਜ਼ਮੀਨ ਤੋਂ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਉਜਾੜ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਦ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸੁੱਚਾ ਸਿੰਘ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਦਾਅਵਾ ਕਾਇਮ ਕੀਤਾ ਹੈ ਸਮਝੌਤਾ ਮਿਤੀ 18.12.1975 ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਆਰਡਰ ਦੀ ਰਿਕਾਰਡਿੰਗ ਡੀਸੀ ਦੁਆਰਾ 24.12.1975 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸਮਝੌਤਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਸੁੱਚਾ ਸਿੰਘ (ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਪਿਤਾ) ਦਾ ਗੋਦ ਲਿਆ ਪੁੱਤਰ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਸੁੱਚਾ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਲਈ ਅਜਿਹੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਸਿੰਘ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ 1995 ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ, ਅਨੰਤਨਾਗ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਜਿੱਥੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਵਜੋਂ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੰ. 1 ਅਤੇ 2 ਨੇ ਆਪਣਾ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ, ਜੋ ਕਿ ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਡੀਸੀ ਦੁਆਰਾ 24.12.1975 ਨੂੰ ਸਮਝੌਤਾ ਅਤੇ ਉਸ ਉੱਤੇ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਹੁਕਮ, ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸੇ ਨੂੰ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਮੁਦਈ ਮਰਹੂਮ ਸੁੱਚਾ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਤੋਹਫ਼ੇ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਦਾਅਵੇ 'ਤੇ ਸਿੰਘ,

ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ/ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦਾ ਪੱਖ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦੁਆਰਾ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਕਾਲ ਦੌਰਾਨ ਅਤੇ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਡੀਡ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਸਤੰਬਰ, 1975 ਵਿੱਚ ਫਾਂਸੀ 22.1.1976 ਨੂੰ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦ ਮੁਦਈ ਦੁਆਰਾ ਮੁਦਈ ਦੁਆਰਾ ਮੰਗੀ ਗਈ ਸੋਧਾਂ ਨੂੰ ਦਬਾਇਆ/ਅਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਰਾਹਤ 11 ਕਨਾਲ ਅਤੇ 15 ਮਰਲੇ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਸੀ 18.12.1975 ਦੇ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਅਤੇ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਦੇ ਹੁਕਮ ਮਿਤੀ 24.12.1975।

10. ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਡਿਸਟ੍ਰਿਕਟ ਜੱਜ ਨੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਨਿਮਨਲਿਖਿਤ ਵੰਸ਼ਾਵਲੀ ਸਾਰਣੀ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਿਆ:

11. ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀਆਂ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਈ ਮੁੱਦੇ ਤਿਆਰ ਕਰਦਿਆਂ, ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਜੱਜ ਨੇ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਵਿਚਾਰਣਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਲੇਂਟੀਫ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹ ਸਰਵੇ ਨੰਬਰ 1829 ਅਤੇ 1838 ਵਿੱਚ 11 ਕਨਾਲ ਅਤੇ 15 ਮਰਲੇ ਦਾ ਮਾਲਕ ਹੈ। ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ 18.12.1975 ਨੂੰ ਪਲੇਂਟੀਫ ਅਤੇ ਅਬਦੁਲ ਜਲੀਲ ਖਾਨ ਵਿਚਕਾਰ ਸਮਝੌਤੇ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਪਲੇਂਟੀਫ-ਜਵਾਬੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਮੁਦਾਈ-ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵਿਰੁੱਧ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਦਾ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

12. ਸਿਵਲ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 117 ਦੀ 2003 ਨੂੰ ਤਦ ਅਪੀਲਕਰਤਾਓਂ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕ੍ਰਾਸ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 72 ਦੀ 2004 ਨੂੰ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੇ 31.7.2003 ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਵਾਲੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਪਰ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਇਕਲੌਤੇ ਜੱਜ ਨੇ ਆਪਣੇ 24.9.2008 ਦੇ ਆਮ ਆਦੇਸ਼ ਹੇਠ, ਦੋਵੇਂ ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ 31.7.2003 ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਵਾਲਾ ਹੁਕਮ/ਆਦੇਸ਼ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ।

13. ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਪੀਲਕਰਤਾਓਂ ਨੇ ਐਲ.ਪੀ.ਏ. ਨੰਬਰ 174 ਦੀ 2008 ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਡੀ.ਸੀ. ਦੇ 24.12.1975 ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪਾਸ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ, ਇਹ ਦਾਵਾ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿ 18.12.1975 ਦੀ ਸਮਝੌਤਾ ਇਕ ਨਿਰਰਥਕਤਾ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾਓਂ ਅਨੁਸਾਰ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿਤਾ ਸੁਚਾ ਸਿੰਘ ਰਾਹੀਂ, ਜਿਸ ਦਾ ਦਾਵੇਦਾਰ ਦਾਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਵਿਵਾਦਿਤ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਮਾਲਕ ਸੀ ਅਤੇ ਜਦ ਤੱਕ ਇੱਕ ਵੈਧ ਮਾਲਕ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਦਾਵੇਦਾਰ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ, ਜ਼ਮੀਨ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਸਾਧਨ ਰਾਹੀਂ, ਨਹੀਂ ਸੌਂਪਦਾ, ਦਾਵੇਦਾਰ ਨੂੰ ਵਿਵਾਦਿਤ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਕੋਈ ਦਾਵਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਦਾਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1908 ਦੀ ਧਾਰਾ 49 ਅਤੇ ਜੰਮੂ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ ਦੀ ਤਬਾਦਲਾ ਐਕਟ, 1920 ਦੀ ਧਾਰਾ 138 ਜੋ ਕਿ ਰਾਜ ਲਈ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਬਿਨਾਂ ਰਜਿਸਟਰਡ ਸਾਧਨ ਦੇ ਅਚਲ ਸੰਪਤੀ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਜਾਂ ਕਬਜ਼ੇ ਦੇ ਦਾਵੇ ਨੂੰ ਮਨੋਰੰਜਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਸੁਚਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕਿਸੇ ਵੈਧ ਸਾਧਨ ਰਾਹੀਂ ਦਾਵੇਦਾਰ ਨੂੰ ਕੋਈ ਜ਼ਮੀਨ ਸੌਂਪੀ ਸੀ। ਸਮਝੌਤੇ 'ਤੇ, ਜੋ ਕਿ ਦਾਵੇਦਾਰ ਦੇ ਦਾਵੇ ਦਾ ਆਧਾਰ ਸੀ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਓਂ ਨੇ ਇਹ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਕਿ 1975 ਦੇ ਸਸਪੈਂਡ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, 1972 ਦੇ ਐਕਟ ਦੇ ਸਬੰਧਿਤ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਅਤੇ ਉਸ ਅਧੀਨ ਸਾਰੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦਾ ਸੰਚਾਲਨ 30.3.1976 ਤੱਕ ਮੁਲਤਵੀ ਰਿਹਾ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ 18.12.1975 ਦਾ ਸਮਝੌਤਾ ਅਤੇ ਡੀ.ਸੀ. ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਿਨਾਂਕ 24.12.1975 ਜੋ ਕਿ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰਾਜਸਵ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਦੀ ਸੁਧਾਈ ਲਈ ਪਾਸ ਕੀਤਾ

ਗਿਆ ਸੀ, ਨਿਰਰਥਕ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸਮਾਂ ਦੌਰਾਨ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਦੋਂ 1972 ਦਾ ਐਕਟ ਮੁਲਤਵੀ ਸੀ।

14. ਵਿਰੋਧੀ ਪ੍ਰਸਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਨ ਲਈ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਸਵਾਲ ਹੈ, ਕਿ ਸਮਝੌਤੇ ਦਾ ਅਸਰ ਕੀ ਹੈ। ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਲਈ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਾਪੀ ਇਹ ਪ੍ਰਗਟ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਕਿ ਇਹ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮੁੜ ਕਬਜ਼ੇ ਲਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਰਵਾਈ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ ਪਰ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਹ ਰੈਵੇਨਿਊ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਦੀ ਸੁਧਾਈ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਅਨੁਸਾਰ ਮੁਦਾਈ ਇੱਕ ਫੌਜੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਹੋਣ ਕਾਰਨ, ਅਬਦੁਲ ਜਲੀਲ ਖਾਨ ਦੇ ਕਿਰਾਏ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਮੁੜ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਲੈਣ ਦੀ ਬਿਹਤਰ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਮੁਦਾਈ ਨੂੰ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਅਤੇ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਅਬਦੁਲ ਜਲੀਲ ਖਾਨ ਨਾਲ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸੀ।

ਵਿਭਾਗੀ ਬੈਂਚ ਨੇ ਵੀ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਸੁਚਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਕਾਗਜ਼ਾਤ ਨੂੰ ਮੰਨਿਆ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਅਬਦੁਲ ਜਲੀਲ ਖਾਨ ਅਤੇ ਮੁਦਾਈ ਦੀ, ਸੁਚਾ ਸਿੰਘ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਿੱਸਿਆਂ ਦੀ ਸੰਬੰਧਿਤ ਮਾਲਕੀ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਹਸਤਾਂਤਰਣ ਬਾਰੇ ਬਿਨਾਂ ਰਜਿਸਟਰਡ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਸਮਝੌਤੇ ਦਾ ਸਾਧਨ ਜਿਥੇ ਇੱਕ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਮੰਨਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਦਾ ਮਾਲਕ ਕੁਝ ਖਾਸ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਕੋਈ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਕਿਰਾਏਦਾਰੀ ਛੱਡ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮੁਦਾਈ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸੁਚਾ ਸਿੰਘ ਦੁਆਰਾ ਉਸਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਨਾਲ ਵੀ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਚੂੰਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਓਂ ਨੇ 18.12.1975 ਦੇ ਸਮਝੌਤੇ ਨੂੰ ਸੀਮਾ ਦੀ ਅਵਧੀ ਦੇ ਅੰਦਰ ਉਚਿਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ, ਮੁਦਾਈ ਦਾ ਸਿਰਲੇਖ ਪੂਰਨ ਹੋ ਗਿਆ। ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੋਸ਼ਾਰੋਪਣ ਅਧੀਨ ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

15. ਅਸੀਂ ਮਿਸਟਰ ਹੁਜ਼ੈਫਾ ਏ. ਅਹਮਦੀ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਓਂ ਵਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ ਹੈ। ਮਿਸਟਰ ਐਸ.ਐਨ.ਭਟ, ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਮੁਦਾਈ (ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ) ਲਈ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਹਨ।

16.1 ਸੁਚਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਕਾਗਜ਼ 'ਤੇ ਲੱਗੇ ਅੰਗੂਠੇ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਦਿਆਂ, ਮਿਸਟਰ ਅਹਮਦੀ, ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੇ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਇਹ ਸਿਰਫ ਜਲੀਲ ਖਾਨ ਦੀ ਕਿਰਾਏਦਾਰੀ ਦੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੁਦਾਈ ਨੂੰ ਮਾਲਕੀ ਦਾ ਹੱਕ ਹਸਤਾਂਤਰਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਵਕੀਲ ਅਨੁਸਾਰ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ "ਮੈਂ ਸਮਝੌਤਾ ਮੰਨਦਾ ਹਾਂ" ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਕਿ ਸੁਚਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਸਿਰਲੇਖ ਮੁਦਾਈ ਨੂੰ ਦੇਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ।

16.2 ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਸਮਝੌਤੇ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਦੇ ਧਿਆਨ ਕੇਂਦਰਿਤ ਕਰਦਿਆਂ, ਮਿਸਟਰ ਅਹਮਦੀ, ਸੀਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵੱਡੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਸਮਝੌਤਾ ਰਾਜਸਵ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਦੀ ਸੁਧਾਈ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਇਸਨੂੰ ਉਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। 1972 ਦੇ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਸੈਕਸ਼ਨ 2(6) ਅਤੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 2(7) ਅਧੀਨ “ਮਾਲਕ” ਅਤੇ “ਨਿੱਜੀ ਖੇਤੀਬਾੜੀ” ਦੀ ਵਿਆਪਕ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਵੇਖਦਿਆਂ, ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਵਿਆਪਕ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨੀ ਮਾਲਕ ਰਾਹੀਂ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਅਤੇ ਮਾਲਕ ਦੇ “ਗੋਦ ਲਏ ਪੁੱਤਰ” ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ

ਹਨ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਮਾਲਕ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨਾ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਕਿ ਸੁਚਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਮੁਦਈ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਮਾਲਕੀ ਹੱਕ ਟਰਾਂਸਫਰ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਸਰਕਲ ਅਫਸਰ ਦੀ ਸੀਮਿਤ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਂਦਿਆਂ ਜੋ ਕਿ 1.9.1971 ਦੀ ਕੱਟਆਫ ਤਾਰੀਖ ਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਰਾਜਸਵ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸੁਧਾਰਨ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਸੀ, ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜਸਵ ਸੁਧਾਈ ਕਾਰਵਾਈ ਅਧੀਨ ਚੈਪਟਰ III ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਸਮਝੌਤਾ ਕੇਵਲ ਰਾਜਸਵ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਅਤੇ ਨਿੱਜੀ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਸਮਝੌਤਾ ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਟਾਈਟਲ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ।

16.3 ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1977 ਦੀ ਧਾਰਾ 17 ਅਧੀਨ ਲਾਜ਼ਮੀ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕਰਦਿਆਂ, ਅਗਲੀ ਦਲੀਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਮਝੌਤਾ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਚੂੰਕਿ ਮੁਦਈ ਸਿਰਫ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਤਾਕਤ ਤੇ ਟਾਈਟਲ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਦਿੱਤਾ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਸੀਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵੱਡੇ ਵਕੀਲ ਨੇ 'ਭੂਪ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਮੇਜਰ' ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਸਮਝੌਤਾ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਅਚਲ ਸੰਪਤੀ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰ, ਟਾਈਟਲ ਜਾਂ ਹਿੱਤ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਕੇ. ਰਘੁਨੰਦਨ & ਓਰਸ. ਬਨਾਮ ਅਲੀ ਹੁਸੈਨ ਸਾਬਿਰ & ਓਰਸ. ਵਿੱਚ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਵੀ ਵਕੀਲ ਨੇ ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਦਸਿਆ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਚੂੰਕਿ ਮੁਦਈ ਸਮਝੌਤਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਤੋਂ ਟਾਈਟਲ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਮੌਜੂਦ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਫੂਲ ਪੱਟੀ x ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਵੀ ਵਕੀਲ ਨੇ ਆਪਣੀ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਇਹ ਸਵਾਲ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਟਾਈਟਲ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਤਾਕਤ 'ਤੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਜਲੀਲ ਖਾਨ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਆਇਆ ਸੀ ਜੋ ਕਿ 1972 ਦੇ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕਤਾ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੌਰਾਨ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਬਦਲਾਅ ਤੋਂ ਉਪਜੀ ਸੀ। ਹਰ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸ਼ਨਵਾਚੀ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 49 ਅਤੇ ਜੰਮੂ & ਕਸ਼ਮੀਰ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 138 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਰਜਿਸਟਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਲੋੜੀਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮਿਸਟਰ ਅਹਮਦੀ ਦੀ ਦਲੀਲ ਹੈ ਕਿ ਬਿਨਾਂ ਅਜਿਹੇ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਦੇ, ਮੁਦਈ ਲਈ ਟਾਈਟਲ ਅਧਿਕਾਰ ਕ੍ਰਿਸਟਲਾਈਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ।

16.4 ਜੰਮੂ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਰਾਜ ਲਈ ਲਾਗੂ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1977 ਦੀ ਧਾਰਾ 17 (2) (vi) ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦਿੰਦਿਆਂ, ਅਗਲਾ ਤਰਕ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ 24.12.1975 ਨੂੰ ਡੀ.ਸੀ. ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਰਜਿਸਟਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਸਮਝੌਤਾ ਰਾਜਸਵ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਸੀ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਯੋਗ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨਹੀਂ। ਚੂੰਕਿ ਡੀ.ਸੀ. ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਸਮਝੌਤੇ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਸਰਵੇ ਨੰਬਰ 1829 ਅਤੇ 1838 ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ 6 ਕਨਾਲ ਜ਼ਮੀਨ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਜੋ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਜਲੀਲ ਖਾਨ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਐਲਾਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਮਿਸਟਰ ਅਹਮਦੀ ਦੁਆਰਾ ਤਰਕ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਚੂੰਕਿ ਮੁਦਈ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਸਿਰਫ 11 ਕਨਾਲ ਅਤੇ 15 ਮਰਲੇ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਡੀ.ਸੀ. ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਲਈ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਤਾਕਤ 'ਤੇ ਮੁਦਈ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਮਾਨਤਾ ਮਿਲ ਸਕੇ।

16.5 ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਅਨੁਸਾਰ, ਡੀ.ਸੀ. ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਸਰ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਆਦੇਸ਼ 1972 ਐਕਟ ਦੇ ਨਿਲੰਬਨ ਦੌਰਾਨ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਅਥਾਰਿਟੀ ਕੋਲ 1972 ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ

ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। 1972 ਐਕਟ 25.3.1975 ਤੋਂ 30.3.1976 ਤੱਕ ਨਿਲੰਬਿਤ ਰਿਹਾ ਅਤੇ ਇਸ ਦੌਰਾਨ 18.12.1975 ਦਾ ਸਮਝੌਤਾ ਮੁੜ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਝੌਤਾ ਅਤੇ ਡੀ.ਸੀ. ਦਾ 24.12.1975 ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਉਸ ਸਮੇਂ ਸੀ ਜਦੋਂ ਨਿਲੰਬਿਤ ਐਕਟ ਲਾਗੂ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਤਰਕ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਡੀ.ਸੀ./ਕਲੈਕਟਰ ਕੋਲ ਅਪੀਲ ਸੁਣਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਅਥਾਰਿਟੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਦਾ ਕੋਈ ਮਤਲਬ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਅਥਾਰਿਟੀ ਕੋਲ 1972 ਐਕਟ ਦੇ ਨਿਲੰਬਨ ਕਾਰਨ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਆਪਣੇ ਤਰਕ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਮਿਸਟਰ ਅਹਮਦੀ, ਸੀਨੀਅਰ ਕੌਂਸਲ ਨੇ ਅਧਿਕ ਰਹਿਤ ਮੋਤੀ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ,

“5. ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਵਿਰੋਧੀ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਬਾਅਦ ਦਾਇਰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਸੀਮਾਂਕਣ ਦੇ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਤੈਅ ਕਰਨਾ ਭਲੀ ਭਾਂਤਿ ਸੈਟਲ ਹੈ। ਜੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਕੋਈ ਰਾਹਤ ਦੇਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਪਵੇ ਤਾਂ ਆਰਟੀਕਲ 100 ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਲਾਗੂ ਹੋਣਗੇ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਲਿਮਿਟੇਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦਾ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਆਰਟੀਕਲ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਬਾਕੀ ਆਰਟੀਕਲ 113 ਦੁਆਰਾ ਸੰਚਾਲਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਦੀ ਮਿਆਦ. ਇਸ ਲਈ, ਇੱਕ ਨੂੰ ਸਿਰਲੇਖ ਲਈ ਇੱਕ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਅਚੱਲ ਜਾਇਦਾਦ ਜੋ ਕਿ ਏ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਉਲਟ ਹੁਕਮ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨੀ ਮੁਦਈ ਦੀ ਸਫਲਤਾ ਦਾ ਰਸਤਾ, ਉਸਨੂੰ ਇਸ ਨੂੰ ਸਾਫ਼ ਕਰ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਜੇਕਰ ਆਰਡਰ ਹੈ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਬੇਲੋੜੀ, ਭਾਵ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਇਸ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਰੱਖਣ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ; ਅਤੇ ਅਜਿਹੇ ਸੂਟ ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਧਾਰਾ 65. ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਵਿਵਾਦਪੂਰਨ ਤੱਥ ਹਨ ਮੁਦਈ-ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਦ ਸਥਿਤੀ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮੁਦਈ ਖੇਤੀ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮਾਲਕ ਸੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ ਅਤੇ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਮੋਤੀ ਸਿਰਫ਼ ਏ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਜਾਂ ਉਪ-ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਦੇ ਕਿਸੇ ਅਧਿਕਾਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਮਜ਼ਦੂਰ। ਦ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇਸ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਦੇ ਤਹਿਤ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਰੱਖੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 27(4) ਜਾਂ ਕੀ ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਉਕਤ ਹੁਕਮ ਦੀ ਅਣਦੇਖੀ ਕਰਕੇ ਕੋਈ ਫ਼ਰਮਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਯੋਗ ਵਜੋਂ, ਜਿਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਆਰਟੀਕਲ 65 ਦੁਆਰਾ।" ਵਿਦਵਾਨ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲ ਨੇ ਮੁਹੰਮਦ ਅੰਸਾਰੀ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ v. ਭਾਰਤ ਦੀ ਯੂਨੀਅਨ ਅਤੇ ਹੋਰ

"35. ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ, ਇਹ ਯਾਦ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮਾਮਲਾ ਲੰਬਿਤ ਰਹਿਣ ਦੌਰਾਨ, ਕੇਂਦਰੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ 5-11-2012 ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਅੰਤਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਜੋ ਵੀ ਹੋਵੇ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਕੋਲ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਰਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਉਠਾਏ ਗਏ ਉਨਤੀ ਜਾਂ ਉਸ ਦੀ ਕਿਸਮ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਨਾਲ ਨਿਪਟਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਮੁੱਦੇ ਨਾਲ ਨਿਪਟਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਘਾਟ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਉਕਤ ਫੈਸਲਾ ਇੱਕ ਨੱਕਾਰਾਤਮਕ ਹੈ। ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅਸਤਿਤਵ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ। ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਭਲੀ ਭਾਂਤਿ ਸੈਟਲ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਫੈਸਲਾ ਉਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਕੋਲ ਮੂਲ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਫੈਸਲਾ ਇੱਕ ਨੱਕਾਰਾਤਮਕ ਹੈ। ਕੋਰਟ

ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਨੱਕਾਰਾਤਮਕ ਕਹਿਣਾ ਇਸ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕੋਰਟ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਉਲੰਘਣ ਵਿੱਚ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਕਿ ਸਿਰਫ ਰੱਦ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਯੋਗ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ। (ਦੇਖੋ ਹੀਰਾਲਾਲ ਮੂਲਚੰਦ ਦੋਸ਼ੀ ਬਨਾਮ ਬਾਰੋਟ ਰਾਮਨ ਲਾਲ" ਰਾਮਚੋਦਦਾਸ (ਹੀਰਾਲਾਲ ਮੂਲਚੰਦ ਦੋਸ਼ੀ ਬਨਾਮ ਬਾਰੋਟ ਰਾਮਨ ਲਾਲ ਰਾਂਚੋਦਦਾਸ, ([ਹੀਰਾਲਾਲ ਮੂਲਚੰਦ ਦੋਸ਼ੀ ਬੀ. ਬਾਰੋਟ ਰਮਨ ਲਾਲ ਰਣਛੋੜਦਾਸ, (1993) 2 ਸਾਕਸ਼ੀ 458।

16.6 ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਗਲਾ ਤਰਕ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਮਝੌਤੇ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਬਾਗ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਹੈ ਜੋ ਕਿ, 1972 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2(4) ਅਧੀਨ, ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਸਮਝੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਨਾ ਤਾਂ ਕਿਰਾਏਦਾਰ ਜਲੀਲ ਖਾਨ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਮੁਦਾਈ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬਾਗ ਜ਼ਮੀਨ ਉੱਤੇ ਕੋਈ ਸਿਰਲੇਖ ਦਾਵਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਤਰਕ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ 1972 ਦਾ ਐਕਟ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਿਜੀ ਸਮਝੌਤੇ ਨੂੰ ਅਗਾਂਹ ਲਿਜਾਣ ਲਈ ਕੋਈ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਸੀ।

16.7 ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਖਿਲਾਫ ਮਿਲੇ ਨਤੀਜੇ ਦਾ ਤਰਕ ਹੈ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਸਮਝੌਤੇ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨ ਉੱਤੇ ਮੁਦਾਈ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰ ਕ੍ਰਿਸਟਲ ਹੋ ਗਏ ਹਨ, ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਇੱਕ ਅਸਹਿਣਯੋਗ ਸਥਿਤੀ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਫੈਸਲਾ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸ਼ੂਨਤਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਤਰਕ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਮਝੌਤਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਹਾਇਕ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਮਝੌਤਾ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਸੁਚਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਆਪਣੀ ਜ਼ਮੀਨ ਉੱਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਮਿਟਾ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ।

17.1 ਉਲਟ, ਮਿਸਟਰ ਐਸ.ਐਨ. ਭੱਟ, ਜਵਾਬਦੇਹ (ਮੁਦਾਈ) ਲਈ ਵਰਿਸ਼ਠ ਵਕੀਲ, ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਸੁਝਾਅ ਦੇਣਗੇ ਕਿ ਚੂੰਕਿ ਅਪੀਲ ਤਿੰਨ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਸਮਾਨ ਨਤੀਜਿਆਂ ਤੋਂ ਉੱਠੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਮੁਦਾਈ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਸਿਰਲੇਖ ਅਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਅਨੁਚਿੱਤ 136 ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀ ਵਰਤਦਿਆਂ ਉਹ ਨਤੀਜੇ ਉਲਟਣੇ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਇਹ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ ਵਜੋਂ ਗੋਦ ਲਿਆ ਪੁੱਤਰ ਸਿਰਫ 11 ਕਨਾਲ ਅਤੇ 15 ਮਰਲੇ ਹੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰੇਗਾ। (ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਕੇਸ ਹੈ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ ਕੋਲ ਹੋਰ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਸਨ)। ਇਸ ਨੂੰ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੁਆਰਾ ਵਿਵਾਦਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

17.2 ਜਵਾਬਦੇਹ ਅਨੁਸਾਰ, ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਉੱਤੇ ਅਧਿਕਾਰ 18.12.1975 ਦੇ ਸਮਝੌਤੇ ਅਤੇ ਡੀਸੀ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਦੇ ਆਧਾਰ ਉੱਤੇ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਚੂੰਕਿ ਸੁਚਾ ਸਿੰਘ, ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਨੇ ਸਮਝੌਤੇ ਉੱਤੇ ਆਪਣੀ ਅੰਗੂਠਾ ਛਾਪ ਲਗਾਈ ਸੀ, ਮੁਦਾਈ ਦੇ ਮਾਲਕਾਨਾ ਹੱਕ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਮੁਦਾਈ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਨੂੰ ਸਹੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਮਿਸਟਰ ਭੱਟ ਅਨੁਸਾਰ, ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਮਝਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ 1972 ਦੇ ਐਕਟ ਅਧੀਨ "ਮਾਲਕ" ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਵਕਾਲਤ ਕਰਕੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ ਭ੍ਰਮ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਇਹ ਹੋਰ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸੁਚਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਮਝੌਤੇ ਉੱਤੇ ਆਪਣੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਕੇ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੁਦਾਈ ਉੱਤੇ ਵਿਸ਼ਾ ਜ਼ਮੀਨ ਉੱਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇਣ ਅਤੇ ਮਾਨਤਾ ਦੇਣ ਦੀ ਮੰਸ਼ਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ 1972 ਦੇ ਐਕਟ ਅਧੀਨ "ਮਾਲਕ" ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੁਆਰਾ ਨਹੀਂ ਵੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ।

17.3 ਡੀ.ਸੀ. ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੇ ਮੁੱਦੇ 'ਤੇ, ਜੋ ਕਿ 24.12.1975 ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਸਸਪੈਂਡ ਐਕਟ, 1975 ਦੇ ਚਲਾਨ ਦੌਰਾਨ ਨਾਨ ਐਸਟ ਅਤੇ ਖਾਲੀ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਵਾਇਦ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਸ 'ਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਤਰਕ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਡਿਵੀਜਨ ਬੈਂਚ ਅੱਗੇ ਐਲ.ਪੀ.ਏ. ਵਿੱਚ ਚੁੱਕਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਚੂੰਕਿ ਇਹ ਮੁੱਦਾ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਜਾਂ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਵੱਲੋਂ ਨਹੀਂ ਚੁੱਕਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਡਿਵੀਜਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਸਹੀ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਤਰਕ ਚੁੱਕਣ ਦਾ ਹੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਹੋਰ ਅੱਗੇ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਸਪੈਂਡ ਐਕਟ, 1975 ਨੇ 1972 ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਸਾਰੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੁਅੱਤਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਕੁਝ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਸਸਪੈਂਡ ਐਕਟ, 1975 ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਅਧੀਨ ਜਿਉਂਦਾ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਜਦ ਤੱਕ ਸਰਕਲ ਅਫਸਰ ਅੱਗੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਅਸਲ ਕਿਸਮ ਨੂੰ ਸਪਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਸਸਪੈਂਡ ਐਕਟ, 1975 ਸਮਝੌਤੇ ਅਤੇ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਅੱਗੇ ਕਾਰਵਾਈ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਚੂੰਕਿ ਐਲ.ਪੀ.ਏ. ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਅਜਿਹਾ ਤਰਕ ਚੁੱਕਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਣ ਨਾਲ ਜਵਾਬਦੇਹ-ਮੁਦਾਈ ਨੂੰ ਵੱਡੀ ਕਿਸਮ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ, ਮਿਸਟਰ ਭਟ, ਸੀਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਰਿਸ਼ਠ ਵਕੀਲ ਨੇ **ਸੀਤਾਬਾਈ ਅਤੇ ਅਨਜ ਬਨਾਮ ਰਾਮਚੰਦਰ**' ਅਤੇ '**ਓਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਆਰ.ਕੇ. ਕੈਰਾਡ**' 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ।

17.4 ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਖਿਲਾਫ ਐਸਟੋਪਲ ਦੀ ਗੁਹਾਰ ਵੀ ਵਰਿਸ਼ਠ ਵਕੀਲ ਵੱਲੋਂ ਲਾਈ ਗਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ-ਮੁਦਾਈ ਦੀ ਮਾਲਕੀ ਦਾ ਸਵੀਕਾਰ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸਮਝੌਤੇ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਡੀ.ਸੀ. ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਸੁਚਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਾਰਸਾਂ ਵਜੋਂ ਸਿੰਘ ਅਜਿਹੇ ਤਰਕ ਚੁੱਕਣ ਤੋਂ ਰੋਕੇ ਗਏ ਹਨ।

17.5 ਮਿਸਟਰ ਭਟ ਅਨੁਸਾਰ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦਾ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਗਲਤ ਹੈ ਕਿ ਸਮਝੌਤੇ ਅਤੇ ਡੀ.ਸੀ. ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਵਕੀਲ ਹੋਰ ਦਲੀਲ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਸੁਚਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿੱਚ ਹੈ ਅਤੇ ਇਥੇ ਦਾ ਜਵਾਬਦੇਹ ਸੁਚਾ ਸਿੰਘ ਦਾ ਗੋਦ ਲਿਆ ਪੁੱਤਰ ਹੈ, ਇਸ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਨੂੰ ਪਰਿਵਾਰਕ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਵਜੋਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਅਜਨਬੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਤਬਾਦਲਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੇ ਅਪਵਾਦ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਲਈ, **ਕਾਲੇ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਡਿਪਟੀ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਆਫ ਕੰਸੋਲੀਡੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ**', '**ਰਾਮ ਚਰਨ ਦਾਸ ਬਨਾਮ ਗਿਰਿਜਾ ਨੰਦਿਨੀ ਦੇਵੀ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ**', '**ਮਾਤੁਰੀ ਪੁੱਲਾਇਆਹ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਮਾਤੁਰੀ ਨਰਸਿੰਘਮ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ**' 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦਿਆਂ ਮਿਸਟਰ ਭਟ ਦਲੀਲ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਐਸਟੋਪਲ ਅਤੇ ਇਕੁਇਟੀ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਔਪਚਾਰਿਕਤਾਵਾਂ ਦੀ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣਗੇ।

ਇਹ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਪਰ ਇੱਕ ਪਰਿਵਾਰਕ ਵਿਵਸਥਾ ਲਈ ਇੱਕ ਵਰਗਾ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ। ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਲੈਣ-ਦੇਣਾਂ ਵਿੱਚ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇ ਸਿਦਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਣ ਲਈ, ਮਿਸਟਰ ਭਟ ਕੇ. ਸੀ. ਕਪੂਰ ਬਨਾਮ ਸ੍ਰੀਮਤੀ ਰਾਧਿਕਾ ਦੇਵੀ (ਮ੍ਰਿਤਕ) ਦੁਆਰਾ ਐਲ.ਆਰ.ਐਸ., ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ, **ਮਹਬੂਬ ਸਬਾਬ ਬਨਾਮ ਸੈਯਦ ਇਸਮਾਇਲ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ, ਭਗਵਾਨ ਕਿਸ਼ਨ ਗਾਰਗ ਬਨਾਮ ਪ੍ਰਹਲਾਦ ਗੁਪਤਾ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ, ਗਣੇਸ਼ੀ (ਮ੍ਰਿਤਕ) ਦੁਆਰਾ ਐਲ.ਆਰ.ਐਸ. ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਬਨਾਮ ਅਸ਼ੋਕ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ, ਅਜੰਬੀ (ਮ੍ਰਿਤਕ) ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਦੁਆਰਾ ਬਨਾਮ ਰੋਸ਼ਨਬੀ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ** ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਖੋਜਾਂ

A. ਕੀ 18.12.1975 ਦੀ ਸਮਝੌਤਾ ਤਾਰੀਖ ਸਿਰਲੇਖ ਦਿੰਦੀ ਹੈ?

18. ਉਪਰੋਕਤ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਨਿਪਟਾਉਣ ਲਈ, ਸਾਨੂੰ ਸਮਝੌਤੇ ਨੂੰ ਇਸਦੇ ਇਰਾਦੇ ਅਤੇ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲਤਾ ਵਿੱਚ ਦੇਖਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਪਰਿਵਾਦੀ ਅਤੇ ਅਬਦੁਲ ਜਲੀਲ ਖਾਨ (ਕਿਰਾਏਦਾਰ) ਵਿਚਕਾਰ ਸਮਝੌਤਾ 1972 ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਰੈਵੇਨਿਊ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਦੀ ਸੁਧਾਈ ਲਈ ਇੱਕ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਨਿਯਮਾਂ। ਉੱਥੇ, ਪਰਿਵਾਦੀ ਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਮਾਲਕ ਅਤੇ ਕਬਜ਼ੇਦਾਰ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਤੌਰ ਤੇ ਕਾਸ਼ਤ ਕੀਤਾ। ਸੁਚਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੀ ਅੰਗੂਠੇ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਨਾਲ ਸਮਝੌਤਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ। ਇਸ ਉੱਤੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਕਥਿਤ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਉਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਕਿਵੇਂ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸਮਝਿਆ। ਪਰਿਵਾਦੀ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਦੇ ਗੋਦ ਲਏ ਪਿਤਾ ਸੁਚਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਪਰਿਵਾਦੀ ਉੱਤੇ ਸਿਰਲੇਖ ਦੇਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਸੁਚਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਮਝੌਤੇ ਉੱਤੇ ਮੋਹਰ ਲਗਾਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ 1972 ਐਕਟ ਅਧੀਨ "ਮਾਲਕ" ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਵੇਖਿਆ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਉੱਤੇ, ਇਹ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ 1972 ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦਿੱਤਾ, ਇਸ ਲਈ, ਸਮਝੌਤਾ 1972 ਐਕਟ ਦੇ ਚਾਰ ਕੋਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਮੌਜੂਦ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੀ ਲਾਗੂ ਕਰਕੇ ਪੜ੍ਹਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

19. ਅੱਗੇ ਵਧਦਿਆਂ, 1972 ਐਕਟ ਦੇ ਅਨੁਭਾਗ. 2(6) ਅਤੇ (7) ਅਧੀਨ 'ਮਾਲਕ' ਅਤੇ 'ਨਿੱਜੀ ਖੇਤੀਬਾੜੀ' ਦੀਆਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿਸ਼ਾਲ ਹਨ। ਮਾਲਕ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਇੱਕ ਸਮਾਵੇਸ਼ੀ ਹੈ। ਇਹ ਨਾ ਸਿਰਫ ਕਾਨੂੰਨੀ ਮਾਲਕ/ਮਾਲਕਣ, ਪਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਮਾਲਕ ਦੁਆਰਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਖਾਸ ਕਰਕੇ, ਮਾਲਕ ਦੇ 'ਗੋਦ ਲਏ ਪੁੱਤਰ'। ਹੇਠਾਂ, ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਅਧਿਆਇ III ਅਧੀਨ ਸੁਧਾਈ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਸਮਝੌਤਾ ਫਰਮਾਨ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਕੇਵਲ ਰੈਵੇਨਿਊ ਐਂਟਰੀਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਹੈ, ਅਤੇ ਨਿੱਜੀ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਦੇ ਸਮਰੱਥਾ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਕਬਜ਼ਾ। ਇਹ ਸੁਚਾ ਸਿੰਘ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਉੱਤੇ ਪਰਿਵਾਦੀ ਨੂੰ ਕੋਈ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਿਰਲੇਖ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਨਾਲ ਹੀ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ।

20. 1973 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀ ਸਰਕਲ ਅਫਸਰਾਂ ਨੂੰ ਸੀਮਿਤ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕੱਟਆਫ ਮਿਤੀ ਅਰਥਾਤ 1 ਸਤੰਬਰ, 1971 ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਰੈਵੇਨਿਊ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ, ਸੋਧ ਅਤੇ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਰਨ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਰੈਵੇਨਿਊ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਅਤੇ ਨਿੱਜੀ ਖੇਤੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਾਦਾ ਪੁਸ਼ਟੀਕਰਨ ਨੂੰ ਸੁਚਾ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਮੁਦਈ ਉੱਤੇ ਸਿਰਲੇਖ ਦੇਣ ਦੀ ਮੰਸ਼ਾ ਵਜੋਂ ਵਿਆਖਿਆ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਮਝੌਤੇ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਮੋਹਰ ਲਗਾਉਣ ਨਾਲ, ਸੁਚਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸ਼ਾਇਦ ਨਿੱਜੀ ਖੇਤੀ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇਣ ਦੀ ਮੰਸ਼ਾ ਕੀਤੀ ਸੀ ਪਰ ਇਸ ਦਾ ਇਹ ਮਤਲਬ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਸੁਚਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਮੁਦਈ ਉੱਤੇ ਸਿਰਲੇਖ ਦੇਣ ਦੀ ਮੰਸ਼ਾ ਕੀਤੀ ਸੀ।

21. ਇਹ ਵੀ ਧਿਆਨ ਦੇਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਮੁਦਈ ਨੇ ਆਪਣੀ ਗਵਾਹੀ ਵਿੱਚ (ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਅਤੇ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ) ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਸੁਚਾ ਸਿੰਘ ਨੇ "ਬਾਗ਼" ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮੁਦਈ ਦੀ ਤਨਖਾਹ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ। ਇਸ ਲਈ, ਜ਼ਮੀਨ ਇਸ ਲਈ ਬਾਗ਼ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਸਮਝੌਤੇ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਬਾਗ਼ ਹੋਣ ਕਾਰਨ, ਇਹ

1972 ਦੇ ਐਕਟ ਦੇ ਐਸ. 2(4) ਅਧੀਨ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ, ਇਸ ਤਰਾਂ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਸਿਰਲੇਖ ਮੁਦਈ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਜੁੜ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਤੱਥ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਣ ਸਿਰਲੇਖ ਅਤੇ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਨਿਪਟਾਉਣ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਅਤੇ ਮੁੱਦਾ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਐਲ.ਪੀ.ਏ. ਕਾਰਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਨਿੱਚਲੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਵੀ ਉਠਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤਰਾਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ 'ਬਾਗ਼' ਪਹਿਲੂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਇਸ ਦੇ ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਰਟੀਆਂ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦਾ ਵੀ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਮੰਨਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਮਝੌਤਾ (18. 12.1975) ਮੁਦਈ ਉੱਤੇ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਿਰਲੇਖ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ।

B. ਕੀ ਸਮਝੌਤੇ ਨੂੰ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ?

22. ਬਚਾਅ ਪਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਮਝੌਤਾ 1977 ਦੇ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 17 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਜੋ ਲਾਜ਼ਮੀ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਬਿਨਾਂ ਰਜਿਸਟਰਡ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਤੋਂ, ਕੋਈ ਵੀ ਸਿਰਲੇਖ ਜਾਂ ਦਾਅਵਾ ਜਾਂ ਕਬਜ਼ਾ ਫਲੀਭੂਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਮੁਦਈ ਨੇ ਤਰਕ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸੁਚਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਮੁਦਈ ਸੁਚਾ ਸਿੰਘ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਅਜਨਬੀਆਂ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਦੇ ਸਾਮਾਨ ਨਿਯਮ ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ।

23. ਪਰ ਅਸੀਂ ਫਿਰ ਵੀ ਸਮਝੌਤੇ ਨੂੰ 'ਪਰਿਵਾਰਕ ਵਿਵਸਥਾ' ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਦੇਖ ਸਕਦੇ। ਸਮਝੌਤਾ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਰ ਮੁਦਈ ਅਤੇ ਕਿਰਾਏਦਾਰ - ਜਲੀਲ ਖਾਨ (ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਨਹੀਂ) ਵਿਚਕਾਰ ਸੀ। ਸੁਚਾ ਸਿੰਘ ਦਾ ਬਿਆਨ "ਮੈਂ ਸਮਝੌਤਾ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰਦਾ ਹਾਂ", ਸਿਰਫ ਜਲੀਲ ਖਾਨ ਦੇ ਕਿਰਾਏਦਾਰੀ ਦੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਪਰਿਵਾਰਕ ਵਿਵਸਥਾ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਂਦਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਸਮਝੌਤਾ ਇੱਕ "ਪਰਿਵਾਰਕ ਵਿਵਸਥਾ" ਹੈ, ਇਹ ਦਲੀਲ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਅੱਗੇ ਉਠਾਈ ਗਈ ਹੈ। ਮੁਦਈ ਨੇ ਸੁਚਾ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਛੱਡੇ ਗਏ ਹੋਰ ਸੰਪਤੀਆਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਮੁਦਈ ਉਸ ਦਾ ਗੋਦ ਲਿਆ ਪੁੱਤਰ ਹੈ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅੱਗੇ। ਇਸ ਲਈ, ਉਹ ਇਸ ਤਰਾਂ ਦੀ ਦਲੀਲ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਅੱਗੇ ਉਠਾਉਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕਦਾ। ਭਾਵੇਂਕਿ, ਜਲੀਲ ਖਾਨ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਮੈਂਬਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਉਹ ਇਸ ਲਈ ਪਾਰਟੀ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕਦਾ ਸੀ "ਪਰਿਵਾਰ ਪ੍ਰਬੰਧ" ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਮੈਂਬਰ ਨਹੀਂ ਜਾਂ ਤਾਂ ਉਕਤ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀਆਂ ਧਿਰਾਂ ਸਨ। ਇਸ ਲਈ, ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਇੱਕ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪ੍ਰਬੰਧ

24. ਇਹ ਧਿਆਨ ਦੇਣਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਮੁਦਈ ਲਈ ਮਾਲਕੀ ਦਾਅ ਸਿਰਫ ਸਮਝੌਤੇ ਉੱਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੈ ਅਤੇ ਜਵਾਬੀ ਕੋਈ ਪੂਰਵਜ ਸਿਰਲੇਖ ਦਾ ਦਾਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਿਹਾ। ਇਹ ਮੁੱਦਾ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸਮਝੌਤਾ ਫੈਸਲਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਨੂੰ ਸਿਰਲੇਖ ਜਾਂ ਹਕ ਦੇਣ ਜਾਂ ਹਸਤਾਂਤਰਿਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਭੂਪ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਮੇਜਰ [ਉੱਪਰੋਕਤ] ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਜਿੱਥੇ ਅਜਿਹੇ ਸਮਝੌਤਾ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਹੱਕ, ਸਿਰਲੇਖ ਜਾਂ ਹਿੱਤ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਤੌਰ ਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ -

“18. ਧਾਰਾ (ਛੇ) ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਥਿਤੀ, ਉੱਪਰੋਕਤ ਚਰਚਾ ਦੇ ਆਧਾਰ ਉੱਤੇ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੰਖੇਪ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ:

(1) ਸਮਝੌਤਾ ਫੈਸਲਾ ਬੋਨਾ ਫਾਈਡ ਹੈ, ਇਸ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਕਿ ਸਮਝੌਤਾ ਸਟੈਂਪ ਡਿਊਟੀ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਨੂੰ ਟਾਲਣ ਅਤੇ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਨਿਰਾਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਯੰਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਨੂੰ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਉਲਟ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਨੂੰ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋਵੇਗੀ।

(2) ਜੇ ਸਮਝੌਤਾ ਫੈਸਲਾ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਕਿਸੇ ਪਾਰਟੀ ਲਈ ਅਚਲ ਸੰਪਤੀ ਵਿੱਚ 100 ਰੁਪਏ ਜਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਦੇ ਮੁੱਲ ਦਾ ਹੱਕ, ਸਿਰਲੇਖ ਜਾਂ ਹਿੱਤ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਫੈਸਲਾ ਜਾਂ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋਵੇਗੀ।

(3) ਜੇ ਫੈਸਲਾ ਧਾਰਾ 17 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਧਾਰਾ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਨਾ ਕਰੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰੋਕਤ ਪ੍ਰਿਆ ਕੌਂਸਲ ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤੀ ਸੀ, ਤਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਫੈਸਲਾ ਨੂੰ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ।

(4) ਜੇਕਰ ਫੈਸਲਾ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਸਮਾਹਿਤ ਨਾ ਕਰੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਲਾਹੌਰ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤੀ ਸੀ, ਤਾਂ ਸਮਝੌਤੇ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਤੋਂ ਲਾਭ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਭਾਵੇਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਇਸ ਸਮਝੌਤੇ ਕਾਰਨ ਨਿਪਟਾਇਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ।

(5) ਜੇਕਰ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ ਨਿਪਟਾਈ ਗਈ ਜਾਇਦਾਦ "ਮੁਕੱਦਮੇ ਜਾਂ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ-ਵਸਤੂ" ਨਾ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਦੀ ਧਾਰਾ (vi) ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਧਾਰਾ ਦਾ ਸੋਧ 1929 ਦੇ ਐਕਟ 21 ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੀ ਉਤਪਤੀ ਉਸ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਸੀ ਜੋ ਪ੍ਰਾਈਵੀ ਕੌਂਸਲ ਨੇ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਅਨੁਸਾਰ ਮੂਲ ਧਾਰਾ ਲਾਗੂ ਹੋਂਦੀ, ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਉਹ ਜਾਇਦਾਦ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦੀ ਜਿਸ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨਹੀਂ ਚਲਾਇਆ ਗਿਆ।"

25. ਹੋਰ, ਕੇ. ਰਘੁਆਨੰਦਨ & ਓਰਸ. ਬਨਾਮ ਅਲੀ ਹੁਸੈਨ ਸਾਬਿਰ & ਓਰਸ. [ਉਪਰੋਕਤ] ਵਿੱਚ, ਭੂਪ ਸਿੰਘ [ਉਪਰੋਕਤ] ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਿਆਂ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਸਹਿਮਤੀ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਜੋ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਅਧਿਕਾਰ/ਟਾਈਟਲ ਜਾਂ ਹਿੱਤ ਬਣਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਕੀਮਤ ਜੇਕਰ 100 ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਜੱਜਾਂ ਦੀ ਬੈਂਚ ਨੇ ਫੂਲ ਪੱਟੀ ਰਾਮ ਸਿੰਘ [ਉਪਰੋਕਤ] ਵਿੱਚ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਰਿਪੁਦਮਨ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਟਿੱਕਾ ਮਹੇਸ਼ਵਰ ਚੰਦ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਕੋਈ ਪੂਰਵ-ਮੌਜੂਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਅਧਿਕਾਰ ਸਿਰਫ ਸਮਝੌਤੇ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਜਿਹਾ ਸਮਝੌਤਾ ਜੋ ਨਵਾਂ ਅਧਿਕਾਰ, ਟਾਈਟਲ ਜਾਂ ਹਿੱਤ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਚਲ ਜਾਇਦਾਦ ਦੀ ਕੀਮਤ 100 ਰੁਪਏ ਜਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ।

26. ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਕਿਰਾਏਦਾਰ – ਜਲੀਲ ਖਾਨ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਅਪੀਲ 1972 ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਵੇਰੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੌਰਾਨ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਬਦਲਾਅ ਤੋਂ ਉੱਤਪੰਨ ਹੋਈ ਸੀ। ਇਸ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਹੀ ਸਮਝੌਤਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਡੀ.ਸੀ. ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੁਦਾਇ ਨੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਪੈਰਾ 6 ਵਿੱਚ ਵੀ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਬਿਲਕੁਲ ਨਿਸਚਿਤ ਹਾਂ ਕਿ ਸਮਝੌਤੇ ਨੂੰ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1907 ਦੀ ਧਾਰਾ 49 ਅਧੀਨ ਅਤੇ ਜੇ

& ਕੇ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਆਫ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 17(1B) ਅਧੀਨ ਵੀ ਰਜਿਸਟਰ ਕਰਵਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ। ਅਜਿਹੇ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਨਾਲ, ਮੁਦਾਇ ਲਈ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਟਾਈਟਲ ਫਲਦਾਇਕ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

27. ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਸਮਝੌਤਾ ਅਤੇ ਡੀ.ਸੀ. ਦਾ ਬਾਅਦ ਵਾਲਾ ਆਦੇਸ਼ ਇੱਕ ਰੈਵੇਨਿਊ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਅਦਾਲਤੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਸਮਝੌਤਾ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 17(2)(vi) ਅਧੀਨ ਅਪਵਾਦ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ ਸੀ।

ਐਕਟ, 1977 (ਜੇ ਐਂਡ ਕੇ ਰਾਜ ਲਈ ਲਾਗੂ). ਉਪਰੋਕਤ ਗੱਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਸਮਝੌਤੇ ਨੂੰ ਰਜਿਸਟ੍ਰੇਸ਼ਨ ਐਕਟ, 1977 ਅਧੀਨ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ।

28. ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਡੀ.ਸੀ. ਦਾ 24.12.1975 ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਜੋ ਕਿ ਸਮਝੌਤੇ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਸੀ, ਇਸ ਨੇ ਸਰਵੇ ਨੰਬਰ ਬੀ 1892 ਅਤੇ 1838 ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ 6 ਕਨਾਲ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਵੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਜੋ ਕਿ ਕਿਰਾਏਦਾਰ - ਜਿਆਲ ਖਾਨ ਦੀ ਮਾਲਕੀ ਵਿੱਚ ਚਲੀ ਗਈ। ਵਿਵਾਦਿਤ ਸਮਝੌਤਾ ਜਾਂ ਡੀ.ਸੀ. ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਕੇਵਲ 11 ਕਨਾਲ ਅਤੇ 15 ਮਰਲੇ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੁਦਾਈ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਹਾਲਾਤ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਮਝੌਤੇ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਰਜਿਸਟਰੇਸ਼ਨ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ। ਚੂੰਕਿ ਮਾਲਕੀ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਮੁਦਾਈ ਨੇ ਆਪਣਾ ਸਾਰਾ ਕੇਸ ਸਮਝੌਤੇ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਰਜਿਸਟਰ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ। ਅਨੁਸਾਰਨ, ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਬੀ ਨੂੰ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

29. ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਨੇ ਵੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅੱਗੇ ਬੇਸਫਲ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਸਮਝੌਤਾ ਫੈਸਲਾ ਪਾਸ ਹੋਣ ਦੀ ਮਿਤੀ 'ਤੇ ਡਿਪਟੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਜੇ ਐਂਡ ਕੇ ਏਗਰੇਰੀਅਨ ਰਿਫਾਰਮਜ਼ ਐਕਟ, 1972 ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਮੁਅੱਤਲ ਸੀ। ਇਸ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦਾ ਇਸ ਮੁਕੱਦਮੇ 'ਤੇ ਗੰਭੀਰ ਅਸਰ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। 1972 ਦਾ ਐਕਟ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, 23.05.1975 ਤੋਂ 30.03.1976 ਤੱਕ ਮੁਅੱਤਲ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦੌਰਾਨ 18.12.1975 ਨੂੰ ਸਮਝੌਤਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ 24.12.1975 ਨੂੰ ਡੀ.ਸੀ. ਦੁਆਰਾ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਆਦੇਸ਼ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਮੁਅੱਤਲ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ ਵਰਤੀ ਗਈ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਬੇਸ਼ੱਕ, ਜੇ ਐਂਡ ਕੇ ਏਗਰੇਰੀਅਨ ਰਿਫਾਰਮਜ਼ ਸਸਪੈਂਡ ਆਪਰੇਸ਼ਨਜ਼ ਐਕਟ, 1975 ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ 1972 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਧਾਰਾਵਾਂ ਲਈ ਅਪਵਾਦ ਬਣਾਏ। ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦਾ ਸੰਬੰਧਿਤ ਭਾਗ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹੈ;

"4. ਐਕਟ ਨੰ. XXI ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਧਾਰਾਵਾਂ ਫਿਲਹਾਲ ਮੁਅੱਤਲ ਨਹੀਂ - (1) ਮੁੱਖ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 15, 25, 26, 27, 28, ਅਤੇ 51 ਅਤੇ ਚੈਪਟਰ V ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਅਧੀਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੋਈ ਵੀ ਨਿਯਮ, ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ, ਆਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਹਦਾਇਤਾਂ ਸਮੇਤ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਅਧੀਨ ਸਥਾਪਿਤ ਜਾਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਾਰਵਾਈ ਅਤੇ ਲੰਬਿਤ ਮਾਮਲੇ, ਇਸ ਐਕਟ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਦੀ ਮਿਤੀ 'ਤੇ ਜਾਰੀ ਅਤੇ ਲਾਗੂ ਰਹਿਣਗੇ..."

30. ਉਪਰੋਕਤ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕੇਸ ਕਿਸੇ ਵੀ ਛੋਟ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਧਾਰਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 15 (ਜ਼ਮੀਨ

ਦੇ ਹਸਤਾਂਤਰਣ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ), 25 (ਸਾਲਾਨਾ ਟੈਕਸ ਦੀ ਵਸੂਲੀ), 27 (ਟੈਕਸ ਦੀ ਇਕੱਠ), 28 (ਟੈਕਸ ਸੰਬੰਧੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ-ਟੈਕਸ ਦੀ ਵਸੂਲੀ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਨ), 51 (ਰੱਦ ਅਤੇ ਬਚਾਅ) ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੈ। ਕੇਵਲ

ਅਧਿਆਇ V ਦੀਆਂ ਉਹ ਧਾਰਾਵਾਂ ਜੋ ਉਪਰੋਕਤ ਧਾਰਾਵਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਸਨ, ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਨ, ਅਤੇ ਸਾਰੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਅਪਵਾਦ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸਨ। 1972 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 31 ਜਿਸ ਨੇ ਅਪੀਲਾਂ ਅਤੇ ਨਵੀਨੀਕਰਨਾਂ ਲਈ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਸਸਪੈਂਡ ਐਕਟ, 1975 ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਦੁਆਰਾ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਸਾਡੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਡੀਸੀ ਨੇ ਨਾ ਤਾਂ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਮਨੋਰੰਜਨ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸਸਪੈਂਡ ਦੌਰਾਨ ਸਮਝੌਤੇ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਦਾ। ਜਿਥੇ ਅਧਿਕਾਰ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ ਅਤੇ ਫਿਰ ਵੀ ਬਿਨਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਕੋਈ ਵੀ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਹੁਕਮ ਜੋ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਰਾਹੀਂ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸ਼ੂਨਤਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਘਾਟ ਨੂੰ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਨਾਲ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਅਜੋਗੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਚੁਣੌਤੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਥਾਂ ਤੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਜਿਥੇ ਇਸ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਜਾਂ ਭਰੋਸੇ 'ਤੇ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਸਹਾਇਕ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਵਿੱਚ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਚਾਅ ਵਿੱਚ ਮੁਦਾਇਆਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦਿਆਂ, ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ ਡੀਸੀ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਕੋਈ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਸਰ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ **ਸਸਪੈਂਡ ਐਕਟ**, 1975 ਦੇ ਕਾਰਜ ਦੌਰਾਨ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਪਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਸਮਝੌਤਾ ਜੋ ਰਜਿਸਟਰਡ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਉਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਸਿਰਲੇਖ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦਾ।

31. ਸਾਡੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਲਈ ਅੰਤਿਮ ਮੁੱਦਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਮੁਦਾਇਆਂ ਦੀ ਡੀਸੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਚੁਣੌਤੀ ਵਿੱਚ ਰੁਕਾਵਟ ਦਾ ਸਿਦਾਂਤ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਕਤਾ ਜਿਵੇਂ ਅਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਪਾਲਣ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਇਕਤਾ ਵਿੱਚ ਟਕਰਾਅ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਹੀ ਹੈ ਜੋ ਚਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਲਾਤੀਨੀ ਮੁਹਾਵਰਾ "**ਇੱਕ ਲੇਕਸ ਦੇ ਦੌਰਾਨ**", ਜਿਸ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ "ਕਾਨੂੰਨ ਕਠੋਰ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ" ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਕਤਾ ਕੇਵਲ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਪੂਰਕ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਨੂੰ ਬਦਲ ਜਾਂ ਓਵਰਰਾਈਡ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ8, ਅਤੇ ਇਹ ਉਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਅਸਰ ਪਾਵੇਗਾ।

32. ਕੇਸ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸੁਚਾ ਸਿੰਘ, ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੌਰਾਨ, ਮੁਦਾਇ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਦੋ ਵਸੀਅਤਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੁਚਾ ਸਿੰਘ ਆਪਣੀ ਜਾਇਦਾਦ ਦਾ ਕੋਈ ਹਿੱਸਾ ਮੁਦਾਇ ਨੂੰ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ ਸੀ। ਭਾਵੇਂ, ਮੁਕਦਮੇ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਸੁਚਾ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸਵੈ-ਅਰਜਿਤ ਜਾਇਦਾਦ ਹੈ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਦਾਨੀ ਦਾਨੀ ਦੁਆਰਾ ਸਵੈ-ਅਰਜਿਤ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇਕਤਾ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਇਕਤਾ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਾਲੀਆਂ ਦਿਲਚਸਪੀਆਂ ਦੇ ਸੰਤੁਲਨ ਬਾਰੇ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਭਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਚਾਰ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਤਰਾਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਪ੍ਰਚਾਰਿਤ ਰੁਕਾਵਟ ਦਾ ਸਿਦਾਂਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਆਗੇ ਝੁਕਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ9।

33. ਇਸ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ, ਜਦੋਂ ਕਾਨੂੰਨ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਝੁਕਾਉ ਰੱਖਦਾ ਹੈ, ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਜਿਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਖਿਲਾਫ ਸਮਾਨ ਫੈਸਲਾ ਹੈ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੇ ਜਾਇਜ਼ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਸੁਧਾਰਾਤਮਕ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਹਰੀਜਨੋ ਸੇਵਾ ਇੰਡਸਟਰੀਅਲ ਵਿਕਾਸ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਬਨਾਮ ਕਾਰਕ ਮੈਨੂਫੈਕਚਰਿੰਗ ਕੰਪਨੀ ਤੋਂ ਸੁਝਾਅ ਲੈਂਦਿਆਂ,

ਅਨੁਚਛੇਦ 136 ਅਧੀਨ ਅਸਾਧਾਰਣ ਅਧਿਕਾਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਯੋਗ ਪਾਈ ਗਈ ਹੈ।

34. ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਅੱਗੇ ਵਧਦਿਆਂ, ਰਣਬੀਪੋਰਾ, ਅਨੰਤਨਾਗ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਸਰਵੇ ਨੰਬਰ 1829 ਅਤੇ 1838 ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਉਂਦੀ 11 ਕਨਾਲ ਅਤੇ 15 ਮਰਲੇ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਸਬੰਧੀ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ (ਮੁਦਾਈ) ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਫੈਸਲਾ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ-ਆਪਣੇ ਖਰਚੇ ਉੱਤੇ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਅੰਕਿਤ ਜੁਵਾਨ

(ਸਹਾਇਤਾ ਕੀਤੀ : ਆਂਸ਼ ਚੌਧਰੀ, ਐਲ.ਸੀ.ਆਰ.ਏ)

ਅਪੀਲ ਮਨਜ਼ੂਰ ਹੋਈ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Vasu Gupta
Advocate